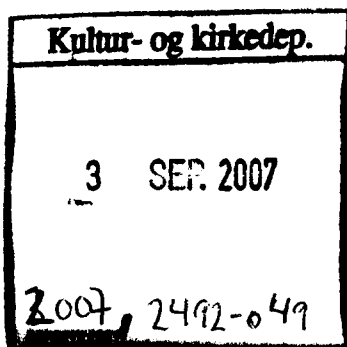

NORSK FORENING FOR KOMPONISTER
OG TEKSTFORFATTERE

Postadresse:
Kongensgt. 4, 0153 Oslo
Telefon: 22 47 30 00
Telefaks: 22 47 30 01
E-post: lill@nopa.no
berit@nopa.no
kjetil@nopa.no
URL: www.nopa.no

Oslo, 31. august 2007

Det kgl. Kultur- og kirke-departement
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

Hørings svar - allmennkringkastingsplakat for NRK Deres ref. 2007/02492 ME/ME3 LLU:elt

Vi viser til Kultur- og kirke-departementets høringsnotat vedrørende Allmennkringkastingsplakat for NRK, mottatt ved brev av 18. mai dette år og kunngjort på departementets internettsider samme dag.

Vi ser svært positivt på departementets introduksjon av en allmennkringkastingsplakat for NRK og vi anerkjenner behovet for at den overordnede politiske styringen av NRK og NRKs samfunnsoppdrag på denne måten blir debattert. Vi vil gjerne få takke den politiske ledelse i departementet for dette initiativet.

I det følgende har vi som musikkorganisasjon konsentrert oss om musikkområdet spesielt siden det er her vi har særlig kompetanse og interesse.

Sammendrag

Vi synes NRK gjør veldig mye veldig bra. Men vi mener at NRK som landets viktigste kulturformidler har et stort forbedringspotensial på musikkområdet. Her er NRK i ubalanse med lytterne, musikkbransjens ønsker, egne retningslinjer og et nordisk nivå. Våre analyser viser at musikk mangfoldet er svakt og at norskprosenten er lav, både i forhold til det eksisterende vedtektskravet men i enda større grad i forhold til nivået hos allmennkringkasterne i våre naboland og Europa ellers. Våre undersøkelser viser at også lytterne etterspør mer mangfold og mer norsk repertoar. Vårt budskap er derfor positivt og oppmuntrende: ved å løfte bredden og ved å løfte norsk repertoar burde NRK ha muligheter for å styrke sin posisjon ytterligere og kanskje også nå en enda høyere markedsandel.

Innledning

NRK er en svært viktig premissleverandør for hele kunstfeltet gjennom å informere, presentere og formidle hva som foregår i norsk og utenlandsk kulturliv. Svært mange lyttere og seere over hele Norges land har stor tillit til NRK og bedriftens

medarbeidere. Undersøkelser viser at publikum regner NRK som mer etterrettelig enn kommersielle kringkastere. I denne forstand er NRK den mektigste kulturaktør og forbrukerveileder vi har i Norge og dermed svært viktig for kulturindustriene generelt og musikkindustrien spesielt (musikken har en svært sentral plass på radioområdet).

Positiv eller negativ omtale, tilstedeværelse eller fravær kan bety være eller ikke være for alle i musikkbransjens næringskjede. Artist, opphavsmenn, musikere, management, plateselskap, forlag, agenter, konsert- og festivalarrangører; alle disse er i større eller mindre grad avhengige av å komme til i NRK for å generere merverdi, monetært så vel som kulturelt. Det er derfor viktig at NRK har høye kvalitetskrav og god kvalitetsikring. Og siden NRK er underlagt politisk styring, er det svært viktig at de politiske myndigheter er tydelige mht hva man ønsker NRK skal gjøre ut av sin sterke posisjon på markedet.

I rapporten "Musikk ut av Norge – en bransjeanalyse" presentert under By:Larm februar 2007 vises det til europeiske undersøkelser som tar for seg sammenhengen mellom kringkaster og hjemmemarked (salg av fonogrammer/ konsert). Det ser ut til at de land som har høye prosentvis nasjonalt repertoar på kringkasterne også har et sterkere hjemmemarked. Det ser videre ut til at de land som har sterke hjemmemarked er de samme land som er de sterke musikkexporterende land. Det er altså en sammenheng mellom kringkasters tilbud av musikk og mulighetene for eksportinntekter. Her kan det nevnes at nasjonaløkonomiene både i USA og England gjennom mange år har hatt sine største eksportinntekter fra "Copyright Industries". I disse landene er tradisjonell industri komplementert og tildels erstattet med innovasjon og kunnskapsindustri på en forbilledlig måte.

Norge har sannsynligvis det dårligste hjemmemarkedet i Europa, ut ifra de tall vi kan støtte oss til. Som musikkorganisasjon er det derfor av vesentlig betydning for oss å analysere NRKs forhold til norsk musikk og se om det kan ligge et potensial her som kan styrke norsk musikkliv.

Pkt 1. Andeler av norskspråklig og norskkomponert musikk i NRK Radio.

Vi er godt fornøyd med at St.meld. nr 30 Kap 9.3 etterlyser en klargjøring i vedtektene til NRK mht hva begrepet "norsk musikk" inneholder.

For å belyse viktigheten av dette viser vi her tall som i verste fall bestrider riktigheten av NRKs offisielle tall på musikksiden, og som i beste fall viser hvilke dramatiske utslag ulike definisjoner på "norsk musikk" kan få.

Gjennom opphavsrettselskapet TONOs dokumentasjon har vi en ganske god oversikt over hva som spilles på NRK radio. I TONO er med noen få unntak alle aktive tekstforfattere, forlag og komponister i Norge medlem. Hvis det er delte andeler i et verk, eksempelvis norsk tekstforfatter, utenlandske komponister, utenlandsk forlag, vil verket likevel komme fram som norsk i dette tallmaterialet. Derfor er denne statistikken interessant i denne sammenheng, den kan belyse hvor mye norskspråklig og norskkomponert musikk NRK framfører.

TONOs tall fra NRK radio 2006 basert på antall minutter framført musikk, viser følgende:

Radio P1 spiller	36% min. TONO medlemmer
Radio P2 spiller	17% min. TONO medlemmer
Radio P3 spiller	28% min. TONO medlemmer
NRK Distrikt spiller	44% min. TONO medlemmer
Alltid Klassisk spiller	12% min. TONO medlemmer
MP3 spiller	7% min. TONO medlemmer

Av NRKs samlede musikktilbud på radio er 24.8% av minuttene sendt registrert som verk tilhørende TONO medlemmer, altså norskspråklige eller norskkomponerte minutter musikk.

(Mrk.: Tallene gjenspeiler DAB og FM-nettets utbud i 2006. Vignetter er unntatt beregningene.)

Disse tallene korresponderer ikke med NRKs offisielle tall som er 46 % på P1, 42% på P2 og 34% på P3. Et særlig stort avvik er det i kanalen P2. 42% norsk i følge NRK, 17% norsk i følge TONO.

Det er med bakgrunn i tallene fra NRK selv at Medietilsynet konkluderer med at NRK i sendeåret 2006 samlet sett innfrir kravet om 35 % norsk musikk. Vi oppfordrer med dette Medietilsynet til å se nærmere på detaljene i dette området neste gang og vi anmoder igjen alle relevante parter om å samle seg om *en* felles definisjon av "norsk musikk" og *et* statistikkgrunnlag.

Pkt. 2: NRK og omkringliggende allmennkringkasterne mht. nasjonalt repertoar.

En sammenstilling av NRK, DR, SR, YLE mht musikkprofil viser at Danmarks radio spiller rundt halvparten dansk musikk, Sveriges radio gjør det samme og at YLE i Finland ligger godt over 50 % finsk musikk. Dette bekreftes ut fra de tall vi har mottatt fra TONOs søsterselskap i disse landene: KODA i Danmark, STIM i Sverige og TEOSTO i Finland.

Danmarks Radio:

"DR har særlig fokus på den danske musik og dens udbredelse i en ellers engelsk-domineret verden. Således styrkede DR også indsatsen for dansk musik i 2006 og opfyldte på P2 og P3 de høje mål for andelen af dansk musik på FM-kanalerne. Kun P4 har i 2006 ikke helt opfyldt målet om, at hver anden plade, der spilles, skal være dansk." (Fra Public service-rapporten)

At målet med 50% dansk musikk stort sett er oppnådd stemmer med KODAs tall.

Sveriges Radio:

(fra pkt. 9.2.2.3. og pkt. 9.2.2.4. i SRs Public Service rapport (Ungdomskanalen) P3 er også tydelig profilerad runt svensk musik som utgör omkring 40 % av kanalens utbud. Musiken I P4 utgör nästan 50 procent av det totala

utbudet...(..) Hälften av musikutbudet ska vara svenskproducerat och också spegla det nutida, mångkulturella Sverige.

Igjen stemmer dette med tall fra opphavsrettselskapet, i Sverige STIM.

YLE Finland:

Fra YLE er det svært vanskelig å finne tall annet enn fra TEOSTO. De viser at YLE Radio Suomi (tilsvarende norsk P1) i 2005 spiller 49.19 % finsk musikk på dagen og 49.9% finsk musikk på natten. Men snittet er over dette da deres distriktsradio spiller 53% finsk musikk.

Videre spiller YLE Radio 1 (tilsvarende norsk P2 med en prosent på 17%) 53.3 % finsk musikk. TEOSTO mener videre at nasjonale andeler gikk opp i 2006.

Sammenlignet med Danmarks Radio, Sveriges Radio og ikke minst YLE har NRK svært lave tall på nasjonale andeler. De andre hjemmemarkedene er da også større og sterkere og musikkemarkedet vesentlig mer vital. De Nordiske land ligner mye på hverandre både hva gjelder marked, kultur og politisk innretning. Det er politisk og departementalt samarbeid og det er kulturelt samarbeid, som f.eks. i NOMUS og Nordisk Råd. Alle landene er opptatt av at vi utvider våre nasjonale markeder henimot et nordisk. Et hinder for dette kan være at NRK er i ubalanse.

Vi vet i tillegg at Tyskland, baltiske land, Frankrike , England, Spania og Italia ligger enda over det nordiske nivå. Og i følge TONOs søsterselskap ASCAP spilles det nærmere 90% amerikansk repertoar i USA.

Pkt 3. Mangfold i sendeflaten på musikkområdet

Fordi TONO har gode tall langt tilbake har vi kunnet undersøke forholdet mellom unike framføringer i NRK og gjentatt repertoar. Unike framføringer er definert som verk som spilles mellom en og ni ganger i løpet av et år. Gjentatt repertoar er definert som verk som gjentas 10 ganger eller mer. Deler av dette arbeidet er allerede publisert i en artikkel av Bendik Hofseth i nettidsskriftet Ballade (09/142004).

Som det går fram av denne artikkelen faller mangfoldet dramatisk fra 1993 og utover, i 2001 stagnerer nivået mellom de to gruppene på henholdsvis 87% gjentatt repertoar og 13% bredderepertoar. Dette nivået har holdt seg helt jevnt i årene etter 2001, sannsynligvis et resultat av formatering og en sentralisering av musikkutvelgelsen.

Måten formateringsverktøyet anvendes på viser seg særlig å gå ut over bredden i presentasjonen av norsk musikk. Jo høyere norskprosenten går i NRKs totale utbud, jo mer sentreres oppmerksomheten rundt noen få norske sanger og artister. Spesielt ser vi at dette er tydelig på radio P1, NRKs flaggskip med desidert flest lyttere.

Pkt 4. Opinionsundersøkelse fra MMI

Organisasjonen for norske tekstforfattere og komponister (NOPA) har gjort en undersøkelse i regi av MMI som tar for seg det norske folks forhold til NRK radio. Dette er noen av resultatene:

- 1 av 3 lyttere synes NRK kan få et bedre musikktilbud
- 1 av 3 lyttere synes at NRK spiller for lite norsk musikk
- 8 av 10 lyttere mener det er viktig at det spilles norsk musikk i NRK
- 7 av 10 lyttere synes norsk musikk holder høy kvalitet
- 4 av 10 lyttere synes NRK kunne hatt større mangfold
- 37 % synes at NRK Radio spiller for lite musikk med norske tekster
- 28 % av lytterne synes det for mye engelskspråklig musikk i NRK radio
- 46 % av P1 lytterne vil ha mer musikk med norske tekster

Dette er høye tall, ikke minst med tanke på hvor få av lytterne som har noe reelt sammenligningsgrunnlag på området. Vi har jo bare én lisensfinansiert allmennkringkaster. Etter vår mening er det ut fra dette grunnlag for å hevde at NRK ved å spille mer norsk musikk og ved å ha et mer mangfoldig repertoar kunne kommet mange lyttere i møte. Folkets dom er klinkende klar og helt på linje med musikkorganisasjonenes.

Pkt. 5. Musikk for barn og unge

Dette er det området som bekymrer oss mest men hvor det er vanskeligst å kunne si noe konkret. Grunnen til dette er at det ikke er mulig å få tak i adekvat tallmateriale. En gjennomgang av TONO tall fra Barne-TV viser at rapporteringen av musikk ikke er oversendt fra Barneavdelingen i NRK. Kun vignettene finnes det informasjon på, altså er det her snakk om en alvorlig underrapportering.

NRK sier i sin årsmelding for 2006 at halvparten av sendeflaten for barn er norsk. Vi skulle gjerne hatt tall fra musikkområdet fordi vi er av den oppfatning at Barne TV stort sett består av innkjøpte, utenlandske serier med utenlandsk musikk og med oversatt tale eller sang til norsk. Norsk andelen her på musikksiden vil vi anta er langt under 35 %, men det har ikke lyktes oss å få dette bekreftet.

Profesjonelle musikere, artister og opphavsmenn på området opplever at NRK nesten ikke produserer selv lengre og at det ikke lenger er mulig å komme dit for å foreslå eller diskutere prosjekter. Dette inntrykket er blitt bekreftet gjennom at flere av musikkorganisasjonene har hatt møte med Barneavdelingen uten å nå fram med sin argumentasjon om at det er viktig at norske barn og unge blir kjent med sin musikalske arv og sin nasjonale musikk fra tidlig av. Spesielt betenkelig er jo dette fordi NRK har så stolte tradisjoner på dette området: Thorbjørn Egner, Alf Prøysen, Trond-Viggo Torgersen, Ingebrikt Davik, Knutsen & Ludvigsen, Geir Holmsen/Mai Britt Andersen mfl.

Pkt. 6 Andre kommentarer

Om Radio P1

NRK er en litt uvanlig lisensfinansiert allmennkringkaster med en annen inndeling og innfatning enn andre. Selv om andre allmennkringkastere også har store

markedsandeler og høye lytter- og seertall, er NRKs suksess sentrert rundt særlig radio P1. Denne kanalen ligger helt i verdenstoppen hva gjelder markedsandeler.

Tall fra 2006 viser at NRK Radio totalt hadde en markedsandel på 64.6 %. Dette korresponderer godt med svenske og finske tall. DR gjør det enda bedre med en total markedsandel på ca 74 %. Men dette er jevnt fordelt over en lang rekke klart disponerte radiokanaler. NRK Radio P1 alene hadde en markedsandel på 54.7 % og står dermed for en enorm bit av NRKs markedsposisjon.

En slik markedssuksess er på mange måter gledelig men den kommer også med en pris fordi bordet fanger. Vi spør oss om noe av forklaringen på NRKs ubalanse ligger her.. Hvis Radio P1s markedsmessige suksess skal opprettholdes, så vil også den valgte musikkprofil forsvares tungt internt. En slik situasjon preget av motstand mot endring vil kunne være et vesentlig hinder til at hele musikkflaten, NRK som helhet, kan komme styrket ut ved å disponere annerledes. Som vi ser så klarer andre nordiske allmennkringkastere å penetrere markedet i enda større grad ved å ha en bredere totaltilbud gjennom tydelige seksjonerte kanaler.

En annen ting ved P1s enorme oppslutning er at det farger den reelle effekten og opplevelsen av mangfold i NRKs totale utbud. Hadde våre undersøkelser om mangfold i pkt.3 over vært basert på faktiske lyttertall ville mangfoldet kommet enda dårligere ut enn det her gjør.

Om NRKs egenproduksjoner

Dette er også et område vi ønsker å følge fordi vi får mange meldinger fra våre ulike medlemmer om at det er nedgang her. Men som på området med musikk for barn kan vi heller ikke her finne tilstrekkelig grunnlagsmateriale fra NRK eller andre kilder for å kunne rette en underbygget kritikk. Hvor stor prosent av NRKs "overskudd" går til egenproduksjoner? Hva slags egenproduksjoner er det snakk om? Hvilket publikumssegment er de rettet mot?

I påvente av slik dokumentasjon våger vi likevel å påstå at omfanget av egenproduksjon av musikk i NRK står langt tilbake å ønske, og at et krav om høy egenproduksjon bør tas inn i allmennkringkastingsplakaten eller vedtektene.

En generell kommentar om statistikker og tall

Som nevnt i punktet vedrørende NRKs dekning for barn er det viktig med statistikk for å kunne komme med innspill. Vi i musikkorganisasjonene etterlyser presise tall på nøyaktig hva som foregår på hele sendeflaten til enhver tid. Vi er kjent med at NRKs eget statistikkgrunnlag er under endring i og med videre digitalisering og forbedring av interne rapporteringsrutiner. Vi vil derfor på dette tidspunkt gjerne anmode om at dette også følges opp ved åpent å levere statistikk fortløpende på hva som spilles i Radio/TV på musikkområdet. Hvor mye norsk musikk framføres? Hvor mye av dette er norskspråklig? Norsk komponert? Hvor mye av repertoaret er på rotasjon? Hvor mye av dette er nytt repertoar? Hvor mye musikk norsk/utenlandsk sendes for de ulike lytter segment: barn, unge, voksne og eldre?

Om vårt tallmateriale fra TONO:

Vi ønsker å gjøre oppmerksom på at TONO velvilligst har skaffet tilveie tallene som ligger til grunn for vår beregning av andel norsk repertoar og andel mangfold. TONO selv representerer hele verdens repertoar og har derfor ingen politisk interesse av å gå noen rettighetshaveres eller interessenters ærend i denne saken.

Konklusjon og anbefaling:

Vårt budskap er ikke et forsøk på å skuffe inn flere midler til norske rettighetshavere. Vårt anliggende er et annet. I flere tiår har det vært satset konsekvent på norsk litteratur igjennom gode politiske ordninger i det norske markedet. I dag ser vi at dette bærer frukter. Norsk litteratur har sannsynligvis aldri vært sterkere, større og bredere. Norsk litteratur er på vei ut i verden og inntektene har begynt å strømme inn, til glede for kommende forfattere, vår nasjonaløkonomi så vel som for publikum; nasjonalt og internasjonalt.

Den samme muligheten ligger der på musikkområdet. Norsk musikk har en egenart og bredde som det er i hele samfunnets interesse å bygge langsiktig videre på. Dette fordrer at vi satser på innovasjon på musikkområdet så vel som å tilfredstille markedets umiddelbare behov. I denne sammenheng er NRK en viktig komponent.

Vårt klare inntrykk er at NRK kan forbedre sin musikkprofil både hva gjelder bredde og på andelen norsk repertoar, uten å oppnå annet enn å styrke sine markedsandeler og sin posisjon. Hvordan man formelt skal gå til verks er imidlertid en utfordring. Kvoter på nasjonalt repertoar er et kjent og effektivt virkemiddel fra endel europeiske land som et forsvarsverk mot invasjon av utenlandsk repertoar og som en anerkjennelse av den kulturelle betydningen lokalt repertoar har. Vi har imidlertid tro på at NRK består av høyst oppegående ledere, mellomledere og at den som kulturinstitusjon har bred kompetanse på musikkområdet. Problemet er at det kan virke som om denne kompetansen ikke blir brukt så aktivt som den kunne ha vært. Derfor peker vi her på at det kan virke som at det ligger noen organisatoriske utfordringer som må tas tak i for å gi den norske musikken sin rettmessige plass i NRK.

NRK skal selvsagt ha sin journalistiske integritet i behold og de skylder å gjøre norske borgere kjent med det beste på musikkområdet, internasjonalt så vel som nasjonalt. Dette gjelder ikke minst på konsertområdet hvor NRK allerede gjør en kjempejobb med å presentere levende musikk fra norske scener. Denne delen av sendeflaten skal og bør være internasjonal så vel som norsk. Det er likevel slik at det er avspillingen av fonogrammer som utgjør hovedtyngden av musikkutbudet på NRK. Vi vil anbefale at det vedtektsfestes en intensjon om at annethvert fonogram (plate, CD) som avspilles skal være norsk i betydningen norskspråklig eller norskkomponert, herunder også norsk tradisjonsmateriale. I tillegg bør det vedtektsfestes en intensjon om at en tilsvarende andel av musikk skal være framført av norske utøvere.

*Musikernes Fellesorganisasjon
(MFO)*

Arnfinn Bjerkestrand (sign.)

*Norsk forening for komponister og tekstforfattere
(NOPA)*

Bendik Hofseth (sign.)

Norsk Jazzforum
(NJF)
Tore Flesjø (sign.)

Norsk Folkemusikk og Danselag
Jan Lothe Eriksen (sign.)

Norsk Komponistforening
(NKF)
Asbjørn Schaatum (sign.)

Norsk Musikkforleggerforening
(NMFF)
Leif A. Dramstad (sign.)